

PREZENTACJA OZNACZENIA CMENTARZA ŻYDOWSKIEGO W IWANISKACH

Posted on 10 października 2023

Na cmentarzu żydowskim w Iwaniskach w województwie świętokrzyskim, odbyła się uroczystość prezentacji upamiętnienia tego miejsca w ramach programu „Oznakowanie cmentarzy żydowskich na terenie Rzeczypospolitej Polskiej”.

Społeczność żydowska zamieszkiwała Iwaniska od końca XVI w. Kres jej istnieniu położyła dokonana przez niemieckich nazistów Zagłada. W czasie wojny żydowska nekropolia została zdewastowana. Przez kilkadziesiąt lat opuszczony cmentarz popadał w zapomnienie. Po latach dzięki współpracy Stowarzyszenia Żydów z Iwanisk, Fundacji Ochrony Dziedzictwa Żydowskiego, organizacji Projekt Restauracji Cmentarzy Żydowskich w Polsce, wójta gminy Iwaniska, starosty opatowskiego oraz lokalnych społeczników cmentarz został uporządkowany oraz ogrodzony.

Z inicjatywy Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Narodowy Instytut Dziedzictwa realizuje program „Oznakowanie cmentarzy żydowskich na terenie Rzeczypospolitej Polskiej”. Jego głównym zadaniem jest identyfikacja i upamiętnienie cmentarzy żydowskich – materialnych śladów społeczności żydowskiej na ziemiach polskich. Jednym z działań programu jest oznakowywanie zidentyfikowanych cmentarzy.

5 października na cmentarzu żydowskim w Iwaniskach w województwie świętokrzyskie, odbyła się uroczystość odsłonięcia pamiątkowej tablicy w ramach programu „Oznakowanie cmentarzy żydowskich na terenie Rzeczypospolitej Polskiej”. Gości powitał Piotr Puchta, Dyrektor Fundacji Ochrony Dziedzictwa Żydowskiego, która jest obecnie właścicielem terenu cmentarza. Dr Jarosław Sellin, Generalny Konserwator Zabytków, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego skierował do uczestników wydarzenia list, który odczytała Pani dr Anna Czerwińska-Walczak, zastępca dyrektora Narodowego Instytutu Dziedzictwa. Podczas uroczystości głos zabrała także przedstawicielka Ambasadora Izraela w Polsce - Pani Bosmat Baruch, Dyrektor ds. Dyplomacji Publicznej w Ambasadzie Izraela. List Zygmunta Stępińskiego, Dyrektora Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN odczytała Alicja Nawracaj z Działu Programów Społecznych i Kulturalnych Muzeum POLIN. Wystąpiła również Joanna Modras, Świętokrzyski Wojewódzki Konserwator Zabytków oraz Małgorzata Gołyska, kierownik Urzędu Stanu Cywilnego, reprezentująca burmistrza miasta i gminy Iwaniska Marka Stańkę.

W uroczystości udział wzięli mieszkańcy Iwanisk, w tym harcerze, uczniowie szkół, Damian Koniusz, który odnalazł macewy z iwaniskiego cmentarza, Agata Kończak, dyrektor Centrum Usług Wspólnych w Iwaniskach, Marzena Glibowska, Główny Księgowy w Centrum Usług Wspólnych w Iwaniskach, Anna Michalska-Kapsiak, dyrektor Szkoły Podstawowej w Iwaniskach, Jolanta Andzel,

wicedyrektor Szkoły Podstawowej w Iwaniskach, Teresa Paluch, kierownik szkoły filialnej w Jastrzębskiej Woli, Marcin Urbański, dyrektor Szkoły Podstawowej im. Marii Curie-Skłodowskiej w Ujeździe, Dorota Snopek, dyrektor Szkoły Podstawowej w Mydlowie, Elżbieta Charymska, dyrektor Instytucji Kultury Zamek Krzyżtopór w Ujeździe, Paulina Wójcik, Główny Księgowy w Instytucji Kultury Zamek Krzyżtopór w Ujeździe, Włodzimierz Pedrycz, kierownik Pracowni Terenowej NID w Kielcach, Adam Dylewski, kierownik programu opisu i znakowania cmentarzy żydowskich w Polsce w ramach projektu „Żydowskie Dziedzictwo Kulturowe” POLIN, Maciej Rymkiewicz, koordynator programu weryfikacji cmentarzy żydowskich w Polsce w NID.

Program „Oznakowanie cmentarzy żydowskich na terenie Rzeczypospolitej Polskiej”

Program „[Oznakowanie cmentarzy żydowskich na terenie Rzeczypospolitej Polskiej](#)” jest realizowany przez Narodowy Instytut Dziedzictwa z inicjatywy Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, od 2017 roku. Jego głównym zadaniem jest identyfikacja i upamiętnienie cmentarzy żydowskich – materialnych śladów społeczności żydowskiej na ziemiach polskich. We współpracy z Wojewódzkimi Konserwatorami Zabytków, Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN, Związkiem Gmin Wyznaniowych Żydowskich w RP, Żydowskim Instytutem Historycznym oraz Fundacją Ochrony Dziedzictwa Żydowskiego, NID opracował program weryfikacji terenowej cmentarzy żydowskich, na podstawie którego wykonywana jest szczegółowa inwentaryzacja na terenie całej Polski. Wspólnie wypracowano także procedurę oznakowania cmentarzy. Powstał znak graficzny przygotowany na potrzeby Programu – tablica w formie macewy z inskrypcją w języku polskim i hebrajskim. Na tablicy jest umieszczony kod QR odsyłający do szerszych opisów cmentarzy na portalu zabytek.pl, gdzie znajduje się informacja na temat danego cmentarza oraz społeczności żydowskiej, która zamieszkiwała ten teren. Informacje są dostępne w trzech językach – polskim, angielskim i hebrajskim.

W ramach programu „[Oznakowanie cmentarzy żydowskich na terenie Rzeczypospolitej Polskiej](#)”, pracownicy Instytutu prowadzą badania, których celem jest odnalezienie miejsc, w których znajdowały się cmentarze, ich inwentaryzacja oraz stworzenie ich historycznych opisów. Dotychczas podczas wizji terenowych i ogólnych kwerend potwierdzano lokalizację ponad 1160 cmentarzy. Specjaliści NID oszacowali stan zachowania obiektów, określili czytelność historycznych granic oraz istnienie elementów upamiętniających.

Oznaczenie cmentarza żydowskiego w Iwaniskach, fot. NID/P. Kobek

Oznaczenie cmentarza żydowskiego w Iwaniskach, fot. NID/P. Kobek

dr Anna Czerwińska-Walczak, zastępca dyrektora Narodowego Instytutu Dziedzictwa, Oznaczenie cmentarza żydowskiego w Iwaniskach, fot. NID/P. Kobek

Joanna Modras, Świętokrzyski Wojewódzki Konserwator Zabytków, Oznaczenie cmentarza żydowskiego w Iwaniskach, fot. NID/P. Kobek

Piotr Puchta, dyrektor Fundacji Ochrony Dziedzictwa Żydowskiego, Oznaczenie cmentarza żydowskiego w Iwaniskach, fot. NID/P. Kobek

Alicja Nawracaj, Muzeum POLIN, Oznaczenie cmentarza żydowskiego w Iwaniskach, fot. NID/P. Kobek

Bosmat Baruch, dyrektor ds. dyplomacji publicznej, Ambasada Izraela w Polsce, Oznaczenie cmentarza żydowskiego w Iwaniskach, fot. NID/P. Kobek

Oznaczenie cmentarza żydowskiego w Iwaniskach, fot. NID/P. Kobek

Oznaczenie cmentarza żydowskiego w Iwaniskach, fot. NID/P. Kobek

Oznaczenie cmentarza żydowskiego w Iwaniskach, fot. NID/P. Kobek

Oznaczenie cmentarza żydowskiego w Iwaniskach, fot. NID/P. Kobek

Oznaczenie cmentarza żydowskiego w Iwaniskach, fot. NID/P. Kobek

Oznaczenie cmentarza żydowskiego w Iwaniskach, fot. NID/P. Kobek